

จอประสาทตาลอก (Retinal detachment)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา ทองประดิษฐ์โชติ

ภาควิชาสรีรวิทยา คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

การมองเห็นทำให้มนุษย์และสัตว์สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเรา โดยการกระตุ้นจอประสาทตาหรือจอตา (retina) ซึ่งอยู่ชั้นในสุดของลูกตาและมีเซลล์หลายชนิดเรียงตัวกันเป็นชั้นๆ มีตัวรับแสงที่สำคัญได้แก่เซลล์รูปแท่ง และเซลล์รูปกรวยที่ทำหน้าที่เปลี่ยนพลังงานแสงให้เป็นกระแสประสาทแล้วส่งไปตามเส้นประสาทตาเข้าสู่สมองเพื่อแปลภาพ ถ้าจอตาลอกจะมีผลต่อการมองเห็น อาจทำให้สูญเสียการมองเห็นอย่างถาวรได้ ดังนั้นการสังเกตพบความผิดปกติครั้งแรกและได้รับการรักษาโดยเร็วจึงสามารถช่วยลดโอกาสการสูญเสียได้

จอประสาทตาลอก

หมายถึงภาวะที่เกิดการลอกหรือแยกตัวของจอตาจากตำแหน่งเดิม มักพบในผู้ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป แบ่งตามสาเหตุและลักษณะทางพยาธิวิทยาได้ 3 ชนิดคือ

(1) จอตาลอกที่มีรูหรือรอยฉีกขาดที่จอตาเป็นชนิดที่พบบ่อยที่สุด อาจเกิดจากอุบัติเหตุดวงตา ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงหรือเกิดจากจอตาเสื่อม จึงเกิดรูฉีกขาดของจอตา

(2) จอตาลอกที่เกิดจากการดึงรั้งโดยพังผืดหรือวุ้นตาพบในผู้เป็นเบาหวานขึ้นตาหรือในผู้ปวยที่เคยได้รับอุบัติเหตุรุนแรงทำให้ตาทะลุหรือลูกตาแตก มีการอักเสบของวุ้นลูกตาหรือจอตาแล้วเกิดพังผืด

(3) จอตาลอกที่เกิดจากสารน้ำรั่วซึมหรือมีของเหลวสะสมอยู่ใต้ชั้นของจอตาพบในผู้ปวยโรคคอรอยด์อักเสบ ผู้ปวยที่มีความดันโลหิตสูงมากๆ และผู้ปวยโรคไตวาย เป็นต้น

อาการของผู้ป่วยที่มีจอตาลอก

อาการเริ่มต้น คือ มองเห็นจุดดำลอยไปมา บางรายตามัวและมองเห็นคล้ายหยากไย่ เมื่ออยู่ในที่มืดมองเห็นแสงวาวๆ คล้ายฟ้าแลบ หรืออาจพบว่าลานสายตามีผิดปกติ ทำให้การมองเห็นมีภาพบางส่วนหายไป เมื่อมีอาการดังกล่าวข้างต้นควรรีบไปพบจักษุแพทย์ด่วนเพื่อรับการตรวจจอตาโดยละเอียด และรักษาได้ทันที ซึ่งจะช่วยให้การมองเห็นได้เป็นปกติมากที่สุด

ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดจอตาลอก ได้แก่

- อายุ ในผู้สูงอายุมีความเสี่ยงต่อการเกิดจอตาลอกเนื่องจากวุ้นลูกตาเสื่อมตามวัย จึงมีการหดตัวและลอกหลุดออกจากจอตา

- ความผิดปกติทางสายตา ในรายที่มีสายตาสั้นมากๆ วุ้นลูกตาจะเกิดความเสื่อมเร็วกว่าปกติ

- พันธุกรรม บุคคลในครอบครัวมีประวัติจอตาลอก

- โรคเบาหวาน การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้หรือเป็นโรคเบาหวานมานานจนเกิด

ภาวะแทรกซ้อนเบาหวานขึ้นตา

- มีการอักเสบหรือติดเชื้อภายในลูกตา

- เคยมีประวัติการเกิดจอตาลอกมาก่อนแล้ว

ดังนั้นผู้ที่มียับจักษุเหล่านี้ ควรได้รับการตรวจจอประสาทตาเป็นประจำสม่ำเสมอ และถ้าพบความผิดปกติให้รีบไปปรึกษาจักษุแพทย์ทันที ให้ได้รับการรักษาโดยเร็วเพื่อป้องกันการสูญเสียการมองเห็นอย่างถาวร

บรรณานุกรม

1. สุจิตรา ทองประดิษฐ์โชติ กายวิภาคและสรีรวิทยาของตา ในระบบรับรู้ความรู้สึก คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล 2555 หน้า 43-68.
2. โสมนัส ฤงสุวรรณ ฐณีภักดาที่จอตาและจอตาลอก (Retinal Tear and Detachment) ภาควิชาจักษุวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. เข้าถึงได้จาก : www.si.mahidol.ac.th. [28 มี.ย. 2561].
3. Schubert HD. Basic and Clinical Science Course, Section 12: Retina and Vitreous. Section 12. American academy of ophthalmology. 2015-2016.
4. Steel D. Retinal detachment. Clinical Evidence 2014,03:710:1-32.